OMMAVIY TARTIBSIZLIKLARDA MILLIY GVARDIYA HARBIY XIZMATCHILARINING MUZOKARA OLIB BORISH KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISH ASOSIY JIHATLARI

Aburahmonov Azizbek Baxtiyor o'g'li
Jamoat xavfsizligi universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqola milliy gvardiya harbiy xizmatchilarida ommaviy tartibsizlik holatlarida muzokara olib borish ko`nikmasini rivojlantirish asosiy jihatlari muhokama qilishga bag`ishlanadi. Bunda muzokaraning mohiyati, uning metodlari va o`ziga xosligiga urg`u beriladi.

Kalit so‘zlar: ommaviy tartibsizlik, muzokara,muloqot, Milliy gvardiya, metod.

KIRISH

Yuzaga kelgan yoki kelishi mumkin bo`lgan ommaviy tartibsizliklar o`ta jiddiy jarayon hisoblanib, Milliy hvardiya harbiy xizmatchilari bunday holatlarga doimiy tayyor bo`lishi talab etiladi. Bunda avvalo psixologik holat inobatga olinadi. Tartibsizlikni yuzaga keltirgan shaxslar bilan olib boriladigan muzokaralar yuqori darajali psixologik va emotsional tayyorgarlik talab etadi. Milliy gvardiya harbiy xizmatchisi muloqotga, ya`ni kommunikatsiya jarayoniga kirishar ekan, bir qator omillarni inobatga olmog`i lozim. Tadqiqotchilar kommunikatsiya muammolariga katta ahamiyat berayotganliklariga qaramay, bo‘lg‘usi mutaxassislarning muloqot madaniyatini rivojlantirish muammolarining o‘ziga xosliklarini chuquro‘rganish, turli olimlarning bu yo‘nalishga bo‘lgan qarashlarini yanada batafasilroq o‘rganish talab etiladi.

ADABIYOTLAR SHARHI

L.A.Petrovskaya muloqot madaniyatini rivojlantirish muammosini bir butun yaxlit shaxsiy ta’limot sifatida ta’riflaydi va shaxsning rivojlanishi muloqot madaniyatining sub’ekti sifatida ta’minlangan bo‘lib, bunda ma’naviy-axloqiy, ijtimoiy, kommunikativfunksiyalar integratsiyalashgan deb urg‘u beradi. Muallifning

fikricha, bundan tashqari, mazkur fenomen ma’naviy-axloqiy, estetik va birinchi navbatda, shaxsning ma’naviy madaniyati bilan chambarchas bog‘liqlikda shakllanadi. Bu integrativ shaxsiy ta’lim bo‘lib, o‘z ichiga muloqot me’yorlari etiketini, insonning kommunikativ xususiyatlari va ko‘nikmalarining axloqiy yo‘nalishga asoslangan tizimini o‘z ichiga oladi va u uchun shaxsiy mazmunga ega bo‘lib, shaxsning boshqa odamlar bilan kommunikatsiyasining muomala va yurish-turish sohasini tartibga solidi [2].

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Yuqorida qayd etilgan pozitsiyani hisobga olgan holda ijtimoiy-psixologik tayyorgarlik quyidagilarni o‘z ichiga olishi kerak [3]:

- muloqotning mohiyati va o‘zaro hamkorlik, tushunish va o‘zaro bir-birini tushunish, jamoa shakllanishining qonunlari va undagi o‘zaro munosabatlar, hamkorlik faoliyati va uni tartibga solish mexanizmlari borasidagi zamonaviy psixologiyaning nazariy qoidalari va boshqalar haqidagi bilimlarga ega bo‘lish;
- real sodir bo‘layotgan ijtimoiy-psixologik jarayonlarni guruh a’zolari tomonidan anglanishi, hamda bu jarayonlarda o‘zining ishtirokini baholash;
- olingan bilimlar asosida bu jarayonlarni ongli ravishda tartibga solish, boshqarishda ishtirok etish;
- shakllangan bilim, malakalarni mukammallashtirish va olingan bilimlarni amalda sinab ko‘rish.

T.S.Batishevning fikriga ko‘ra, tartibsizliklar davrida muzokara va muloqot madaniyatini rivojlantirish, quyida ajratilgan zaruriy shart-sharoitlar majmuasining mavjudligiga bog‘liq: [4].

- ahamiyatli vaziyatlar sifatidagi tashqi psixologik sharoitlar, ya’ni muloqot madaniyatini yuqori darajaga yetkazish bilan bog‘liq va sub’ekt hamda uning faoliyatiga nisbatan ob’ektiv xususiyatga ega bo‘lgan psixologik sharoitlar;
- sub’ekt va uning faoliyatiga nisbatan sub’ektiv xususiyatga ega, rivojlanishni harakatga keltiruvchi sifatida ta’riflash mumkin bo‘lgan, ichki psixologik omillar va mexanizmlar.

XULOSA VA MUNOZARA

Demak, bo`lg`usi Milliy gvardiya harbiy xizmatchilarning talablar tizimi doirasida, muzokara va muloqot madaniyatini samarali shakllanishini va rivojlanishini ta’minlovchi malaka, ko‘nikmalarni quyidagicha ajaratish maqsadga muvofiq bo‘ladi:

- bo‘lg‘usi mutaxassisning kasbiy muloqot amaliyotini egallash maqsadida kommunikativ ta’lim va tayyorgarlikni amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan yuqori darajadagi psixologik tayyorgarligi;
- tayyorgarlik, agar ishtirokchilar o‘zlarining haqiqatda mavjud bo‘lgan muammolarini hal eta turib, muloqotning yangi metod va usullarini o‘zlashtirishsa, unda ijobiy natijaga ega bo‘lishadi. Ta’lim olish bilan tadqiqot ishini uyg‘unlashtirish yangi materiallarni o‘zlashtirish sifatini oshiradi va qo‘shimcha motivatsiyani yo‘lga qo‘yadi;
- tayyorgarlikni bosqichma-bosqich tadbiq etish texnologiyalarga mos ravishda ketma-ketlikda o‘zlashtirishni nazarda tutib, uning samaradorligiga xizmat qiladi;
- olingan kommunikativ bilimlarni faollashtirish, shaxs yoki guruh uchun professionallikka erishishning muhimligi, insonning kommunikativ faoliyatini optimallashtiradi (muvofiqlashtiradi), samarali tayyorgarlikka erishtiradi.

Adabiyotlar ro`yxati:

1.Jamoat xavfsizligini ta’minlash asoslari o‘quv qo‘llanma//Toshkent-2021.169-bet

2.Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. Toshkent, ToshDPU, 2012.

3.Nemov R. S. Psixologiya. Kn. 1. – M., 2013.

4.G‘oziev E. Muomala psixologiyasi. Toshkent, 2011.

5.G‘oziev E. Umumiy psixologiya. Toshkent, 2012.